

FINANCOVÁNO
EVROPSKOU UNIÍ
AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ
A INTEGRAČNÍ FOND

Veřejný ochránce práv
OMBUDSMAN

ZPRÁVA ZE SLEDOVÁNÍ VYHOŠTĚNÍ

Z: Vazební věznice Praha-Ruzyně
Do: Letiště Alexandra Velikého Skopje, Makedonie
Druh sledování: trest vyhoštění
Vyhošťovaná osoba: pan A., nar. xxx, stát. přísl. Makedonie
Datum realizace: 10. až 11. září 2017
Datum vydání zprávy: 10. listopadu 2017
Sledování provedla: Mgr. Veronika Sedláková
Spisová značka: 39/2017/NZ/VS

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv

Obsah

Úvodní informace	3
Právní rámec sledování vyhoštění	3
Zpráva ze sledování vyhoštění	4
Navržená opatření k nápravě	5
Informace o vyhošťovaných osobách	5
Průběh sledování vyhoštění	6
Shrnutí	7
Příprava a průběh realizace trestu vyhoštění	8
Příprava vyhošťované osoby na vycestování	8
Prohlídka vyhošťované osoby	11
Přehled opatření k nápravě	13

Úvodní informace

Právní rámec sledování vyhoštění

Veřejný ochránce práv provádí podle § 1 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv¹ sledování *zajištění cizinců a výkonu správního vyhoštění, předání nebo průvozu zajištěných cizinců a trestu vyhoštění cizinců, kteří byli vzati do vyhošťovací vazby nebo kteří vykonávají trest odnětí svobody* (dále jen „sledování vyhoštění“). Mandát ochránce pro sledování vyhoštění plyne z implementace čl. 8 odst. 6 Návratové směrnice.² Působnost ochránce v této oblasti vychází také z Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení,³ jehož účelem je prevence mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, a tedy i z výkonu svého mandátu „národního preventivního mechanismu“. Kombinace obou mechanismů kontroly zajišťuje efektivní preventivní ochranu práv cizinců a kontrolu zacházení s nimi v procesu navrácení.

Cílem sledování vyhoštění je zajistit respektování práv zajištěných, vyhošťovaných, předávaných a prováděných cizinců (dále jen „vyhošťovaných cizinců“ nebo „vyhošťovaných osob“), zvyšovat standard zacházení s cizinci, jakož i dodržování mezinárodních závazků České republiky v této oblasti. Cílem je rovněž posilovat ochranu zvláště zranitelných osob, kterými jsou nezletilí bez doprovodu, osoby se zdravotním postižením apod.

Ochránce je o každém výkonu správního či trestního vyhoštění, předání nebo průvozu informován s předstihem.⁴ Policie České republiky poskytuje pověřeným zaměstnancům Kanceláře veřejného ochránce práv (dále jen „Kancelář“) během sledování vyhoštění nezbytnou součinnost dle zákona o pobytu cizinců.⁵

Pověření zaměstnanci Kanceláře⁶ jsou oprávněni s vědomím vedoucího zařízení vstoupit do detenčního zařízení, kde se vyhošťovaná osoba nachází. Pověření zaměstnanci Kanceláře mohou klást otázky subjektům participujícím na vyhoštění, zejména eskortujícím policistům a zaměstnancům Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra. Pověření zaměstnanci Kanceláře jsou oprávněni hovořit s cizincem bez přítomnosti třetích osob

---

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, ze dne 16. prosince 2008, o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků (dále jen „Návratová směrnice“).

3 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 78/2006 Sb. m. s. o přijetí Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

4 V souladu s § 21a odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv a § 178d odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

5 V souladu s § 178d odst. 2 zákona o pobytu cizinců.

6 Podle § 25 odst. 6 zákona o veřejném ochránci práv.

a nahlížet do veškeré dokumentace související s nuceným návratem, včetně zdravotnické dokumentace.⁷

Základní lidská práva a svobody vyhošťovaných osob jsou garantována v Listině základních práv a svobod, v řadě mezinárodních úmluv, které jsou pro Českou republiku závazné (např. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod⁸), a také v právu Evropské unie (např. Listina základních práv Evropské unie⁹, Návratová směrnice apod.).

Konkrétní úpravu práv a povinností vyhošťovaných osob upravují zejména právní předpisy vztahující se k působnosti subjektů, které se na realizaci vyhoštění, předání a průvozu podílejí. Předně jde o Policii České republiky, které je zákonem svěřen výkon vyhoštění cizince.¹⁰ Postup policie při eskortách vyhošťovaných cizinců upravuje závazný pokyn policejního prezidenta o eskortách.¹¹

Při posuzování samotného zacházení s osobami vyhošťovanými vychází ochránce rovněž z judikatury Evropského soudu pro lidská práva,¹² standardů formulovaných Radou Evropy¹³ nebo Evropským výborem pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT).¹⁴

Zpráva ze sledování vyhoštění

Ochránce ve zprávě předkládá svá zjištění, hodnocení, návrhy opatření k nápravě a vyzývá odpovědné orgány a zařízení k odůvodněnému vyjádření, které se může týkat jak učiněných zjištění, tak opatření nebo termínů pro jejich naplnění. K vyjádření stanoví lhůtu.

Shledá-li ochránce vyjádření oslovených orgánů dostatečnými, vyznívá z něj, že je o tom. Může si rovněž vyžádat doplňující vyjádření. Rozhodující je pak vysvětlení zjištěných pochybení,

---

7 V souladu s § 65 odst. 2 písm. m) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotnických službách), ve znění pozdějších předpisů.

8 Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů.

9 Listina základních práv a svobod Evropské unie podepsaná dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku, Úřední věstník 2012/C 326/391.

10 Podle § 152 zákona o pobytu cizinců, § 163 odst. 1 písm. h) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, a § 87 odst. 7 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

11 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 159 ze dne 2. prosince 2009, o eskortách, střežení osob a policejních celách, ve znění pozdějších předpisů.

12 European Court of Human Rights. Factsheet – Collective expulsions of aliens [online]. Strasbourg ©European Court of Human Rights 2016 [cit. 2017-10-27]. Dostupné z: http://www.echr.coe.int/Documents/FS_Collective_expulsions_ENG.pdf.

13 Council of Europe. Twenty Guidelines on Forced Return [online]. Strasbourg © Council of Europe 2005 [cit. 2017-10-27]. Dostupné z: http://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Source/MalagaRegConf/20_Guidelines_Forced_Return_en.pdf.

14 European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Treatment or Punishment. CPT Standards [online]. Strasbourg © Council of Europe 2015 [cit. 2017-10-27]. Dostupné z: <http://cpt.coe.int/en/documents/eng-standards.pdf>.

doložení navržených opatření k nápravě či hodnověrný příslib jejich realizace. Neshledá-li ochránce vyjádření zařízení a oslovených orgánů dostatečnými, vyzoomí nadřízený úřad (případně vládu ČR, není-li nadřízeného úřadu) nebo informuje veřejnost.¹⁵

Navržená opatření k nápravě

Navržená opatření k nápravě jsou zpravidla různá svou naléhavostí, náročností a dobou potřebnou k provedení. Při jejich formulaci navrhuje ochránce také termín realizace, přičemž očekává, že subjekt, proti kterému opatření směřuje, jej buď respektuje, anebo odůvodněně navrhne jiný termín:

- **Opatření s lhůtou k plnění** je třeba provést ve stanovené lhůtě, neboť jeho realizace si vyžadá zpravidla delší čas. Ochránce očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, zda a jak přesně provedou opatření a zda ve stanovené lhůtě nebo v jiném konkrétním termínu, anebo navrhnou alternativu opatření s konkrétním termínem naplnění.
- **Opatření s průběžným plněním** formuluje ochránce tam, kde je třeba zavést do praxe určitý pracovní postup nebo styl práce, nebo naopak něčeho se napříště zdržet. Ochránce očekává, že se tak stane bezodkladně a bude se dbát na uplatňování do budoucna. Očekává, že dotčené subjekty ve vyjádření ke zprávě sdělí, že opatření bylo realizováno a jak, nebo kdy a jak se tak stane, nebo navrhnou jeho alternativu.

Informace o vyhošťovaných osobách

Vyhošťovanou osobou byl pan A., nar. xxx státní příslušnost Makedonie. Panu A. byl dne 18. května 2017 uložen trest vyhoštění ve lhůtě 4 let¹⁶ a byl umístěn do vyhošťovací vazby ve Vazební věznici Praha-Ruzyně.¹⁷ Důvodem trestu vyhoštění bylo maření výkonu rozhodnutí soudu panem A.¹⁸ Panu A. bylo v minulosti opakovaně uloženo i správní vyhoštění, které však nerespektoval a území České republiky neopustil.¹⁹

Pan A. byl dne 16. srpna 2017 eskortován Vězeňskou službou České republiky z Vazební věznice Praha-Ruzyně na Inspektorát cizinecké policie (ICP) Praha k realizaci trestu vyhoštění leteckou cestou na lince Praha – Istanbul – Skopje. Vyhošťovanému byl vydán náhradní cestovní doklad na jeho jméno. Tento náhradní doklad měl být předán zástupcům letecké společnosti, kterou letěl pan A. přes Istanbul do Skopje. Po příletu tento cestovní doklad však nebyl u nikoho nalezen. Policie na letišti v Makedonii proto ověřovala

---

15 Tzv. sankční opatření, u kterých se postupuje obdobně podle § 20 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

16 Trestní příkaz Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 18. května 2017, sp. zn. 1T 50/2017.

17 Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 18. května 2017, sp. zn. 1T 50/2017.

18 Trestní příkaz Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 22. dubna 2017, sp. zn. 9T 52/2017

19 Rozhodnutí Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Jihomoravského kraje, odboru cizinecké policie, oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort, o správním vyhoštění ze dne 25. dubna 2016, č. j. KRPB-299780-28/ČJ-2015-060022-SV.

identitu pana A. v informačním systému. Jelikož se jim nepodařilo jeho identitu ověřit, musel pan A. odcestovat zpět do České republiky. Dne 17. srpna 2017 odletěl pan A. zpět do České republiky, kde byl posléze eskortován policisty Ředitelství služby cizinecké policie, Oddělení doprovodu letadel (dále jen „Oddělení doprovodu letadel“) z Letiště Václava Havla Praha do Vazební věznice Praha-Ruzyně.

Ve dnech 10. až 11. září 2017 byl pan A. opět eskortován policisty z Oddělení doprovodu letadel na Letiště Václava Havla Praha k trestu vyhoštění. Z důvodu předchozího nezdařeného pokusu o vyhoštění byl pan A. eskortován policisty až na hraniční přechod na Letišti Alexandra Velikého Skopje v Makedonii, kde si jej přebraly orgány Makedonie.

Průběh sledování vyhoštění

O realizaci trestu vyhoštění informovala policie písemně zaměstnance Kanceláře prostřednictvím oznámení o realizaci trestu vyhoštění ze dne 4. září 2017.²⁰ Realizaci trestu vyhoštění provedli policisté Oddělení doprovodu letadel.

Sledování vyhoštění provedla pověřená zaměstnankyně Kanceláře Mgr. Veronika Sedláková dne 10. až 11. září 2017 bez předchozího ohlášení. Zaměstnankyně předala pověření vrchnímu inspektorovi strážní služby jako odpovědné osobě ve Vazební věznici Praha-Ruzyně a poté také vedoucímu policejní eskorty.

Během sledování trestu vyhoštění poskytli zaměstnanci Vazební věznice Praha-Ruzyně i eskortující policisté veškerou potřebnou součinnost, za což děkuji.

Pověřená zaměstnankyně Kanceláře provedla sledování veškerých procesů souvisejících s propuštěním vyhošťované osoby z Vazební věznice Praha-Ruzyně, přes eskortu vyhošťované osoby na Letiště Václava Havla Praha až na mezinárodní letiště Alexandra Velikého Skopje, Makedonie.

---

²⁰ Oznámení o realizaci trestu vyhoštění bylo zasláno pověřené zaměstnankyni Kanceláře prostřednictvím e-mailu.

Shrnutí

V rámci sledování vyhoštění jsem se zabývala zejména tím, zda je vyhošťovaná osoba připravena na realizaci trestu vyhoštění a zda měla dostatečné povědomí o úkonech spojených s realizací vyhoštění. Také jsem se věnovala průběhu samotné návratové operace a způsobu, jakým eskortující policisté zacházeli s vyhošťovanou osobou.

Oceňuji profesionální a vstřícný přístup eskortujících policistů k vyhošťovanému cizinci a projevenou spolupráci během celé realizace trestu vyhoštění. Také hodnotím pozitivně součinnost ze strany zaměstnanců Vazební věznice Praha-Ruzyně. Zpráva ze sledování trestu vyhoštění přináší však také zjištění, která poukazují na vyskytující se nedostatky v průběhu realizace nuceného návratu vyhošťované osoby.

Součástí přípravy vyhošťované osoby na návrat do země původu je také pomoc se zajištěním veškerých osobních záležitostí včetně movitého a nemovitého majetku. V rámci přípravy na vyhoštění je povinností věznice vést cizince k tomu, aby si vyřešil své rodinné, osobní a majetkové záležitosti ještě před realizací trestu vyhoštění.

V případě, že vyhošťovaná osoba nedisponuje dostatečnými finančními prostředky na to, aby se dostala do místa bydliště v zemi původů, měla by Vězeňská služba České republiky poskytnout vyhošťované osobě finanční příspěvek na tuto cestu. Na tuto povinnost nemá mít vliv to, zda je osoba ve výkonu trestu vyhoštění, anebo ve vyhošťovací vazbě.

Prohlídka vyhošťované osoby by měla být vždy prováděna v souladu se zásadou přiměřenosti a standardy Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. To znamená, že během prohlídky by mělo být umožněno vyhošťované osob nejprve sundat oděv od pasu dolů a obléknout se, než bude sundávat oděv od pasu nahoru. Způsob, kdy je osoba zcela obnažena, tak jak tomu bylo v případě vyhošťované osoby, je zcela nepřiměřený.

Vyzývám proto Policii České republiky a Vězeňskou službu České republiky, aby co nejdříve splnily mnou navržená opatření, a jednaly tak v průběhu realizace trestu vyhoštění v souladu s mezinárodně přijatými standardy a českými právními předpisy.

Příprava a průběh realizace trestu vyhoštění

Příprava vyhošťované osoby na vycestování

Příprava cizince na realizaci trestu vyhoštění je klíčovým aspektem průběhu nuceného návratu. Poskytuje cizinci možnost informovat o svém vycestování rodinné příslušníky a přátele, připravit se na opuštění území a zařídit si veškeré potřebné záležitosti. Právě komplexní a průběžná příprava umožní usnadnit návrat cizince do země původu a jeho následnou reintegraci v zemi původu.

Nakládání s majetkem vyhošťované osoby

K přípravě cizince na vyhoštění patří zejména povinnost věznice jej informovat o přesném datu a čase realizace vyhoštění, umožnit mu telefonicky nebo jinak kontaktovat své blízké a celkově jej připravit na návrat do země původu. Součástí přípravy cizince na trest vyhoštění je podle metodického listu²¹ také jeho směrování a vedení k tomu, aby si již v průběhu výkonu trest řešil své osobní problémy, týkající se zejména rodiny, dětí, bytu, firmy, auta apod., a nenechával to až na konec trestu. Za tímto účelem by měl být cizinec veden k využití pomoci příslušného zastupitelského úřadu anebo využití spolupráce s organizacemi nabízejícími pomoc cizincům v oblasti sociálního, právního poradenství a asistence v sociálních službách.²² Povinností věznice je také vést odsouzeného cizince k tomu, „aby měl před realizací trestu vyhoštění vyřešeny všechny záležitosti týkající se jeho osobních věcí i těch, které si hodlá vzít s sebou (např. informace o tom, že do letadla je možné si vzít zavazadlo o určené hmotnosti a že další kilogramy nad stanovenou váhu jsou zpoplatněny)“.²³

Pan A. v průběhu rozhovoru s pověřenou zaměstnankyní Kanceláře uvedl, že na ubytovně, na které bydlel před zadržením, se stále nacházejí jeho osobní dokumenty, majetek²⁴

21 Metodického list 1/2013 ředitele odboru výkonu vazby a trestu, kterým se stanoví principy a pravidla zacházení s odsouzenými, kteří nejsou státními občany České republiky ve výkonu odnětí svobody ze dne 4. ledna 2013. In: ASPI verze 2017 [právní informační systém]. © 2000 – 2017 Wolter Kluwer ČR, a. s. [cit. 2017-10-24], platného v době realizace trestu vyhoštění, které bylo ke dni 1. října 2017 zrušeno a nahrazeno nařízením generálního ředitele Vězeňské služby České republiky 48/2017, kterým se stanoví principy a pravidla zacházení s odsouzenými, kteří nejsou státními občany České republiky, ve výkonu trestu odnětí svobody ze dne 25. září 2017. In: ASPI verze 2017 [právní informační systém]. © 2000 – 2017 Wolter Kluwer ČR, a. s. [cit. 2017-10-27].

Metodický list a posléze i nařízení generálního ředitele v ustanovení § 1 odst. 3 stanovují, že ustanovení metodického listu (nařízení) se přiměřeně použijí i u osob ve výkonu vazby, které nejsou státními příslušníky České republiky. Lze tedy přiměřeně použít právní úpravu vztahující se na propuštění cizince z výkonu trestu odnětí svobody, která předpokládá možnost poskytnutí finančního příspěvku na cestu do místa bydliště.

22 Podle § 13 odst. 1 písm. e) metodického listu; obdobné znění je upraveno v § 13 odst. 1 písm. f) nařízení.

23 Podle § 13 odst. 1 písm. f) metodického listu 1/2013, dle novelizovaného § 13 odst. 1 písm. g) nařízení generálního ředitele 48/2017.

24 Pan A. uvedl, že na ubytovně má uložen rodný list, kde je zapsán i jeho syn, a televizi.

a oblečení. Také se dožadoval svého řidičského průkazu. Dle jeho tvrzení se s touto žádostí obrátil i na sociální pracovníky Vazební věznice Praha-Ruzyně, ti se ale žádostí odmítli zabývat. V pořízené kopii spisové dokumentace není žádná zmínka o tom, že by pan A. podal oficiální žádost, ani že se sociální oddělení žádostí pana A. zabývalo. Ačkoli se žádný záznam ve spisu nenachází, nevylučuje to skutečnost, že došlo pouze k neformálnímu požadavku, který vnesl pan A. během rozhovoru se sociálním pracovníkem. Po příchodu policejní eskorty do Vazební věznice Praha-Ruzyně se vyhošťovaný cizinec opětovně dožadoval svých věcí, zejména řidičského průkazu a rodného listu. Opakoval, že má tyto věci uloženy na ubytovně a dožadoval se, aby se tam i s policejní eskortou zastavili. Také si stěžoval, že nemá k dispozici žádné čisté oblečení. Vzhledem k průběhu eskorty již nebylo možné této žádosti vyhovět a eskortující policisté zamířili s vyhošťovaným cizincem přímo na letiště.

Pan A. byl zadržen dne 16. května 2017 a dne 18. května 2017 byl umístěn do vyhošťovací vazby. V průběhu vazby byl převezen do Fakultní nemocnice Brno k léčení. Od 1. srpna 2017 byl opět převezen a umístěn do vyhošťovací vazby ve Vazební věznici Praha-Ruzyně. Vyhošťovaný cizinec byl nepřetržitě buď ve vyhošťovací vazbě, nebo na léčení v nemocnici, neměl tedy *de facto* příležitost osobně si vyzvednout své věci z ubytovny. Na tuto skutečnost opakovaně upozorňoval v průběhu své vazby i během realizace vyhoštění.²⁵

Povinností věznice je nejenom oznámit cizinci datum a čas vyhoštění, ale také jej na toto vyhoštění náležitě připravit, tedy aktivně přispět k tomu, aby měl cizinec vyřešeny veškeré osobní záležitosti včetně naložení s majetkem nacházejícím se na území České republiky. Zaměstnanci Vazební věznice Praha-Ruzyně i přes opakovanou žádost nevyhověli panu A. a nezajistili mu pomoc s majetkem, který měl v té době uložen na ubytovně.

Jsem si vědoma, že mnou požadované opatření je uvedeno v právní úpravě, avšak jeho praktická aplikace činí podle provedeného sledování vyhoštění stále problémy v praxi. Proto požaduji, aby bylo uvedené opatření důsledně plněno v průběhu přípravy na trest vyhoštění, a vyhošťované osoby byly tak náležitě připraveny na realizaci vyhoštění.

Opatření k nápravě určené Vězeňské službě České republiky:

- 1) Zajistit, aby si vyhošťovaný cizinec před faktickým opuštěním území České republiky mohl uspořádat veškeré majetkové a nemajetkové záležitosti. (průběžně)**

Poskytování finančního příspěvku vyhošťované osobě při propuštění věznice

Možnost poskytnout finanční příspěvek cizinci při jeho propuštění z věznice upravoval v době realizace trestu vyhoštění § 14 metodického listu 1/2013.²⁶ Podle § 14 odst. 1

²⁵ Zjištěno na základě osobního pohovoru pověřené zaměstnankyně Kanceláře s vyhošťovaným cizincem. Pan A. zopakoval tuto žádost také v průběhu realizace vyhoštění na výstupním oddělení Vazební věznice Praha-Ruzyně.

²⁶ V současné době platném nařízení generálního ředitele 48/2017 je poskytování finančního příspěvku obdobně upraveno v § 14.

metodického listu je důležité, aby měl sociální pracovník informace, zda má vyhošťovaný cizinec dostatek finančních prostředků (na účtu v bance nebo ve věznici) na cestu do místa bydliště a zda měl cizinec možnost si finanční prostředky obstarat během výkonu trestu. Sociální pracovník má povinnost seznámit odsouzeného cizince s tím, že „v případě, kdy nedisponuje dostatečnými finančními prostředky (např. na účtu ve věznici nebo v bance) na cestu do místa bydliště, je v jeho zájmu, aby se obrátil na svou rodinu nebo zastupitelský úřad se žádostí o pomoc, neboť věznice může poskytnout pouze omezenou finanční částku v souladu s právními předpisy, jejíž výše nemusí pokrýt celkové náklady na cestu do místa bydliště v zahraničí. Současně odsouzenému cizinci předá kontaktní údaje na zastupitelský úřad příslušného státu, jehož je odsouzený cizinec občanem (některé zastupitelské úřady nabízejí zprostředkování kontaktu s rodinou nebo advokátem v domovské zemi, vyřízení půjčky apod.)“.²⁷ Výše možného finančního příspěvku je dále upravena vyhláškou Ministerstva spravedlnosti,²⁸ která se však vztahuje výhradně na osoby, které jsou během výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány. V případě osob, které se nacházejí ve vyhošťovací vazbě, je situace komplikovanější, protože v současné době neexistuje právní úprava, jež by explicitně stanovovala výši příspěvku pro cizince, kteří jsou ve vyhošťovací vazbě a kteří jsou následně vyhoštěni. Existuje tedy právní úprava, jež umožňuje poskytnutí finančního příspěvku odsouzenému cizinci při opuštění věznice, ale jeho výše již není určena. Rozhodování, zda poskytnout a v jaké výši finanční pomoc vyhošťované osobě na cestu do místa bydliště, je tedy plně v rozhodovací pravomoci věznice, kterou cizinec opouští.

Pan A. bydlel ve městě vzdáleném přibližně 160 km od Skopje. Vyhošťovaný si opakovaně stěžoval pověřené zaměstnankyni Kanceláře a poté i vězeňské službě²⁹ a eskortujícím policistům na nedostatek finančních prostředků na cestu domů do svého bydliště v Makedonii. Vůbec netušil, zda bude ponechán na letišti Skopje, anebo dopraven až do místa bydliště.

Považuji proto za vhodné, aby byl finanční příspěvek poskytnut právě v takovýchto případech, kdy cizinec nedisponuje žádnými finančními prostředky a po celou dobu byl umístěn ve vyhošťovací vazbě, a tudíž nemohl být ani zaměstnán, a tak sám přispěl k navýšení svých finančních prostředků. Metodický list 1/2013 a v současné době i nařízení 48/2017 pojednává o možnosti poskytnout cizinci alespoň omezenou finanční částku na cestu do místa bydliště v domovské zemi (tedy v zahraničí). Panu A., i přes jeho žádosti, nebyl poskytnut žádný finanční příspěvek a ani mu nebyly poskytnuty kontaktní údaje na zastupitelské orgány nebo organizace, na které by se mohl obrátit se žádostí o pomoc. Takové jednání považuji za nepřiměřené a v rozporu s platnou právní úpravou.

---

27 Podle § 14 odst. 2 metodického listu č. 1/2013; obdobně viz také § 14 odst. 2 nařízení generálního ředitele 48/2017.

28 Podle § 7 odst. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů, ve znění pozdějších předpisů.

29 Zjištěno v rámci sledování realizace trestu vyhoštění. Během výstupu z Vazební věznice Praha-Ruzyně a předávání osobních věcí panu A. žádal vyhošťovaný cizinec vězeňskou službu o finanční příspěvek na cestu do místa bydliště. Oficiální žádost nebyla vyhošťováním podána.

Opatření k nápravě určené Vězeňské službě České republiky:

- 2) Poskytnout finanční příspěvek vyhošťované osobě, pokud nedisponuje dostatečnými finančními prostředky na cestu z místa vyhoštění do místa svého bydliště, a to i v případě, že se nachází ve vyhošťovací vazbě. (průběžně)**

Prohlídka vyhošťované osoby

Prohlídkou osoby se dle § 111 písm. b) zákona o policii³⁰ rozumí prohlídka fyzické osoby prováděná „s využitím přímých fyzických kontaktů nebo přímého pozorování odhaleného těla této osoby včetně prohlídky oděvných svršků a věcí, které má tato osoba u sebe v době prohlídky“. Prohlídka musí být za každých okolností prováděna způsobem přiměřeným účelu prohlídky.³¹ Závazný pokyn policejního prezidenta opravňuje eskortující policisty provést prohlídku osoby,³² nicméně dále nespécifikuje způsob provedení prohlídky osoby.

V této souvislosti vydal Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) doporučení směřované právě vůči České republice.³³ Dle tohoto doporučení by prohlídka osoby měla probíhat co nejméně invazivním způsobem, především by neměla být prohledávaná osoba žádána, aby svlékla všechno své oblečení zároveň, ale mělo by jí být umožněno, aby sundala oděv nejprve od pasu nahoru a až poté, co se oblékne, aby sundala oděv od pasu dolů. Takovým způsobem by se zajistilo, že tato osoba nebude muset být v jednom okamžiku zcela obnažena.

Ačkoli poskytuje toto doporučení pouze nezávazný výklad, jde dle Ústavního soudu o výklad autoritativní, „poskytovaný orgánem, který státy zřídily za účelem posílení ochrany osob zbavených svobody před mučením a nelidským či ponižujícím zacházením nebo trestáním (čl. 1 Evropské úmluvy o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, č. 9/1996 Sb.). Vysokou relevanci výkladů provedených CPT dokládá i skutečnost, že je často přebírá též ESLP (viz např. rozsudek ESLP ve věci *Kummer proti České republice* ze dne 25. 7. 2013, č. 32133/11, § 67). I Ústavní soud tak, jak je uvedeno výše, stejně jako ostatní **orgány České republiky musí tento právně nezávazný, ale autoritativní výklad právně závazného zákazu špatného zacházení vzít v úvahu.** Od výkladu podaného CPT se lze sice na rozdíl od závazného výkladu odchýlit, avšak taková odchylka musí být velmi důkladně a přesvědčivě odůvodněna. V opačném případě, pokud nějaký orgán veřejné moci relevantní výklad podaný CPT ignoruje či se s ním nedostatečně

---

30 Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

31 Ve smyslu § 11 zákona o policii; dále viz VANGELI, Benedikt. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání, *In: Beck – online* [online]. Praha: Nakladatelství C. H. Beck. 2014, s. 63 – 65.

32 Podle čl. 3 odst. 1 písm. b) závazného pokynu policejního prezidenta č. 159/2009, o eskortách, střežení osob a o policejních celách.

33 Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému a ponižujícímu zacházení a trestání (CPT). Zpráva pro vládu České republiky o návštěvě České republiky, kterou vykonal výbor pro zabránění mučení a nelidskému a ponižujícímu zacházení a trestání (CPT) ve dnech 1. až 10. dubna 2014, bod č. 22. [citováno 2017-10-27]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168069568d>.

vypořádá, ohrožuje základní ústavní hodnotu, jíž je podle čl. 1 odst. 2 Ústavy vázanost České republiky závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva“.³⁴

Prohlídku vyhošťovaného cizince provedli eskortující policisté Oddělení doprovodu letadel ve Vazební věznici Praha-Ruzyně. Během prohlídky byl vyhošťovaný cizinec zcela obnažen. Vzhledem k problémům s nohou nemusel pan A. dřepovat. Dle vyjádření eskortujících policistů jde o rutinní způsob provádění prohlídky osoby v případě realizace trestu vyhoštění. Důvodem je bezpečnost vyhošťované osoby i samotných eskortujících policistů a obava, že by mohla mít vyhošťovaná osoba u sebe nebezpečné předměty ohrožující život osob zúčastněných na eskortě. Se způsobem provádění prohlídky vyhošťované osoby, který doporučuje CPT, nebyli eskortující policisté obeznámeni.

Nezpochybnuji důležitost prohlídky osoby vzhledem k bezpečnosti vyhošťované osoby, eskortujících policistů a ostatních osob. Nicméně tato prohlídka by měla být prováděna takovým způsobem, aby se co nejvíc předešlo pocitu trapnosti a nepříjemnosti na straně prohlížené osoby.

Jednání eskortujících policistů, kdy se musel vyhošťovaný cizinec během prohlídky zcela obnažit, nebylo v souladu s doporučením Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT).

Opatření k nápravě určené Ředitelství služby cizinecké policie:

- 3) Prohlídka vyhošťované osoby při opuštění věznice má probíhat tak, že prohlížené osobě bude umožněno nejprve sundat oděv od pasu dolů a obléknout se, než bude sundávat oděv od pasu nahoru. (průběžně)**

---

34 Nález Ústavního soudu ze dne 27. října 2015, sp. zn. I. ÚS 860/15, bod 59. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz>.

Přehled opatření k nápravě

Průběžně

Opatření určená Vězeňské službě České republiky:

- Zajistit, aby si vyhošťovaný cizinec před faktickým opuštěním území České republiky mohl uspořádat veškeré majetkové a nemajetkové záležitosti.
- Poskytnout finanční příspěvek vyhošťované osobě, pokud nedisponuje dostatečnými finančními prostředky na cestu z místa vyhoštění do místa svého bydliště, a to i v případě, že se nachází ve vyhošťovací vazbě.

Opatření určené Ředitelství služby cizinecké policie:

- Prohlídka vyhošťované osoby při opuštění věznice má probíhat tak, že prohlížená osoba bude umožněno nejprve sundat oděv od pasu dolů a obléknout se, než bude sundávat oděv od pasu nahoru.